

RECENZIE

la lucrarea lui Victor Balmuș ADMINISTRAREA ȘI AUTOADMINISTRAREA SFEREI ȘTIINȚEI ȘI INOVĂRII ÎN REPUBLICA MOLDOVA, Chișinău, Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Istorie, Stat și Drept, 2012

Doctorul în drept, conferențiarul cercetător Victor Balmuș a scris această lucrare sub îndrumarea savanților Ion Guceac și Gheorghe Duca de la Academia de Științe a Moldovei. Titlul cărții reprezintă o realitate pentru oricine care a avut posibilitatea să urmărească evoluția regimului juridic de administrare și autoadministrare a sferei științei și inovării în hotarele Republicii Moldova.

Lucrarea prezintă un proiect de cea mai mare amploare în cadrul procesului reformator din țara noastră a regimului juridic de administrare și autoadministrare a sferei științei și inovării, deoarece privește problema ajustării administrării și autoadministrării acestor sfere din Republica Moldova la rigorile spațiului european de cercetare.

Actualitatea și importanța cunoașterii de conținut a naturii juridice a contractului normativ, originii și dimensiunii conceptului „contract administrativ normativ” și a identificării contractului normativ ca izvor al dreptului administrativ și al dreptului științei și inovării derivă din necesitatea de a stabili cu precizie dacă tendințele din procesul de reformare a sferei științei și inovării pot fi catalogate ca fiind pozitive și că se dezvoltă în conformitate cu sistemul conceptual al doctrinei dreptului administrativ contemporan cu referire la tema în cauză.

Menționăm că orice demers de cunoaștere a controverșelor în administrarea educației și sferei științei și inovării din Republica Moldova are datoria de a recunoaște elementul evolutiv și transformator al sistemului democratic în domeniul supus cercetării de către autor.

Cartea urmărește scopul să ofere o deschidere integratoare și un cadru juridic nou pentru organizațiile de drept public din sfera științei și inovării și să identifice temeiul în spiritul legii, în cadrul dreptului, ca răspuns normativ la provocările timpului, și trebuie să exprime voința tuturor părților sociale în perfecționarea regimului juridic consensual de administrare a sferei științei și inovării în hotarele Republicii Moldova.

Prin cercetarea științifică a acestui fenomen autorul își aduce aportul la eficientizarea regimului juridic al sferei științei și inovării, la fundamentarea teoretică și la perfecționarea *modelului consensual* de administrare a sferei științei și inovării în țara noastră.

Esențial este că în lucrare s-a întreprins tentativa cercetării științifice a dimensiunii științifice și a evoluției conceptului „știință” ca obiect al administrării, analiza taxonomică a funcțiilor, precum și a identificării naturii juridice a organizațiilor din sfera științei și inovării în Republica Moldova etc.

Autorul argumentează în lucrare că alegerea temei este fundamentată pe ideea elaborării unei concepții științifico-juridice a sferei științei și inovării. În plan practic, autorul consideră necesar să completeze știința dreptului administrativ la capitolul administrarea sferei științei și inovării.

Acest aport original este cercetat detaliat și elucidat în conținutul lucrării. Originalitatea cercetării constă în faptul

că este consacrată problemelor actuale ale științei și inovării, definind problemele de ordin teoretic și nuanțând elementele de ordin practic prin prisma proceselor de transformare a administrării și autoadministrării sferei științei și inovării în Republica Moldova.

Starea actuală reală din studiile științifice cu privire la problema investigată este un subiect care trezește discuții controversate în Republica Moldova, și nu numai. Cartea lui Victor Balmuș, scrisă în varianta finală în 2012, este cu atât mai actuală astăzi, cu cât ea anticipează schimbările recente din viața științifică din țara noastră, elaborând o nouă abordare a aspectelor științifice și practice în domeniul nominalizat. *Venim cu intenția de a susține* această investigație, care oferă o poziție juridică obiectivă asupra subiectului abordat.

Teoreticienii au insistat în studiile lor asupra doctrinei privind administrarea sferei științei și inovării, identificând numeroase concepte, bunele practici europene și internaționale, principii și reguli care sînt prezente în statele democratice.

Ținuta științifică a lucrării. Cartea „Administrarea și autoadministrarea sferei științei și inovării în Republica Moldova” conține concluzii, teze și recomandări privind domeniul cercetat prin **sporirea** garanțiilor de drept și a mecanismelor juridice de asigurare a stabilității și securității sferei științei și inovării, în vederea schimbării concepției metodologice asupra aspectelor ce țin de reglementarea legislativă de maximă generalitate în domeniul dat.

Structura cărții. Studiul este divizat în patru compartimente, care merită a fi redactate succint, pentru a înțelege mai bine logica argumentării autorului. Este o cercetare cu adevărat valoroasă și abordează în mod original problemele dreptului administrativ, autorul punînd accent și pe garanțiile constituționale de protecție a sferei științei și inovării.

Lucrarea debutează cu „Introducere”, în care este argumentată actualitatea temei, se explică care este interesul cercetătorului, sînt identificați factorii ce au determinat scopul și obiectivele cercetării etc.

Primul compartiment al lucrării, intitulat „Dimensiunea transdisciplinară a administrării și autoadministrării sferei științei și inovării din Republica Moldova”, este consacrat prezentării conceptuale a studiilor științifice cu privire la problema administrării sferei științei și inovării în Republica Moldova, adică cercetării rezultatelor investigațiilor științifice privind reglementările legislative naționale și internaționale în contextul cercetărilor științifice, precum și cadrul normativ, cu referință la analiza evoluției regimului juridic de administrare și autoadministrare a sferei științei și inovării în țara noastră, la problemele teoretice privind dimensiunea contemporană a regimului juridic de administrare și autoadministrare ale sferei științei și inovării; problema administrării științei și inovării în contextul integrării științei și educației în Republica Moldova etc.

Prezintă interes științific și concluziile la capitolul unu. Autorul menționează contribuția esențială a cercetătorilor în

domeniu la elucidarea problemelor supuse cercetării și apreciază aportul lor. Sînt menționate lucrările cele mai valoroase, surse noi puse în circuitul științific.

Autorul monografiei a identificat și probleme de cercetare, cum ar fi: elaborarea cadrului normativ a mecanismului de delegare al competențelor guvernului în sfera științei și inovării, argumentarea necesității recunoașterii dreptului științei în calitate de subramură a dreptului administrativ.

Plin de înțeles și originalitate științifică este compartimentul doi – „Analiza transdisciplinară a sferei științei și inovării ca obiect al administrării și autoadministrării”, cu referință la evoluția conceptului „știință”, la rolul și importanța științei în societate. Prezintă interes analiza taxonomică a științei. Aici autorul menționează, în cunoștință de cauză, mai multe definiții ale științei și le consemnează pe cele mai valoroase în evoluția conceptului „știință” ca obiect al administrării, vine cu o noțiune proprie, analizează un șir de construcții juridice noi care modelează regimul juridic al sferei științei și inovării ca obiect al administrării și autoadministrării, luînd în considerație cercetările multidisciplinare: juridice, științifice, economice, sociologice, filozofice, precum și investigațiile transdisciplinare, în afara acestor domenii științifice accentul fiind pus pe rolul enorm pe care îl are știința în lumea contemporană. Aici se regăsesc lucrările autorului, opinii personale, soluții proprii, concluzii.

Prezintă interes subcapitolul 2.2 – „Rolul și importanța științei în societate” –, în care sînt puse în discuție diferite abordări ale rolului științei în societate. În subcapitolul 2.3 urmează o abordare detaliată a analizei taxonomice a științei, iar în concluzii la capitolul 2 autorul pe bună dreptate vine cu un șir de concluzii inedite.

În capitolul 3 – „Actele juridice consensuale ca forme ale administrării sferei științei și inovării din Republica Moldova” – autorul a identificat natura juridică și caracteristicile contractului normativ, aspectele juridice consensuale și normele tehnico-juridice în administrarea sferei științei și inovării în Republica Moldova.

Sînt plauzibile argumentele aduse de autor în susținerea conceptului promovat cu privire la natura juridică a contractului normativ, la originea și dimensiunile conceptului „contract administrativ” și la esența normelor tehnico-juridice. Prezintă interes și utilitate practico-aplicativă definiția „dreptul științei și inovării”.

În ultimul capitol – „Organizația de drept public din sfera științei și inovării în Republica Moldova – subiect al administrării și autoadministrării” – autorul lucrării, dl doctor în drept Victor Balmuș, vine cu un șir de abordări teoretice

și practice cu referire la persoana juridică de drept public și menționează că, în contextul celor expuse, se impune elaborarea unor construcții juridice noi, care ar modela raporturile de drept privat ale persoanelor juridice de drept public.

În subcapitol 4.2 – „Dimensiunile juridică și legistică ale organizației de drept public din Republica Moldova” – autorul, în rezultatul cercetării, pune semul egalității între termenul „persoană juridică” și termenul „organizație”, iar în 4.3, intitulat „Regimul juridic al instituțiilor publice autonome și a altor organizații de drept public din sfera științei și inovării”, vine cu un șir de argumente, viziuni proprii cu privire la avantajele statutului de persoană juridică de drept public. Autorul aduce propuneri de modificare și completare a cadrului normativ național, pentru optimizarea și eficientizarea administrării și autoadministrării sferei științei și inovării în Republica Moldova.

În concluziile generale și recomandări sînt evidențiate contribuțiile științifice de valoare pentru dreptul administrativ realizate de către doctorul în drept Victor Balmuș, sînt trasate perspectivele, se fac propuneri de *lege ferenda*

În viziunea noastră, lucrarea acoperă problematica evoluțiilor recente și cea a aspectelor curente ale administrării și autoadministrării sferei științei și inovării din Republica Moldova.

În lucrare sînt suficiente și numeroase abordări, concluzii și opinii privind viabilitatea și viitorul fenomenului cercetat. Cu certitudine, conținutul lucrării demonstrează faptul că autorul a efectuat un studiu minuțios al problemei, iar concluziile sale sînt întemeiate, inclusiv prin referințele la legislația în vigoare. Subiectele în discuție au fost tratate de pe poziții obiective, cu o solidă argumentare.

Menționăm cu certitudine că monografia dlui Victor Balmuș oferă un arsenal vast de cunoștințe în domeniu. Luînd în considerație rezultatele principial noi pentru știință și practică, obținute în cadrul cercetării sistemice, transdisciplinare, de pionerat a regimului juridic de administrare și autoadministrare a sferei științei și inovării în Republica Moldova, precum și problema științifică aplicativă și de importanță majoră soluționată, lucrarea este una utilă pentru înțelegerea reformelor din domeniul sferei științei și inovării din Republica Moldova.

Andrei SMOCHINĂ,
doctor habilitat în științe juridice,
profesor universitar

2 aprilie 2013